

Makói Független Újság

POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Széchenyi tér 2. Telefonszám 124.

Szerkesztő: DR. KISS PÁL

Alapította:

DR. KISS PÁL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK HELYBEN:

Félévre 10 K — f. | Egy hára 1 K 30

ELŐFIZETÉSI ÁRAK VIDÉKRE:

Félévre 14 K — f. | Egy hára 2 K

A demokrácia és a háború.

Három esztendője lesz néhány nap múlva, hogy elhangzottak az első puskalövések. Három éve annak, hogy az első halott ajkák még mámort jelentettek, hogy az első puskalövések még apró gyertyácskákat gyújtogattak azóta elárvult házak ablakában... Három esztendője. Nehéz és fájdalmas ennek a három esztendőnek története. Hiszen valójában csak most kezdjük látni, minő hazugságok és szemfényvesztések esztendeit érték meg a háború során, most látjuk csak, minő megtévesztése volt ez a háború azoknak a céloknak, amelyekért tízezrekkel kellett feláldoznia az emberiségnek; teremtő munkásságának legjavát.

És még be sem fejeztük. Az utca egykori lázától, a frontok egykori lázától, a frontok in tézsinék vérgőzös mámoráig még mindig esupán sémajok jelzik a béke útjait. Bátoran mondhatjuk: a béke meg nem érett még azok számára, akik a háborút csinálták és csinálják. De csak azok számára. Akik átszenvedték minden nyomorúságával ezt a háborút, nemcsak fizikailag, de érzésük észiate ségével, azoknak elég volt belőle. Nem országoként, de a földkerekségen mindenütt. Három esztendőre: és annyi emberi értéknek és vérnek elhullása után már kevés a háború befejezésének minden lárpótlás nélkül való hangoztatása is. Miként az első lázas napok mámorában, úgy terjed most a demokratikus eszmékért való lángolás magához ragadva és hirdetve — mint 1914 nyarán a háborús lobogót — a demokráciának szuverén hatalmát!

És ennek a vérben megühdött demokráciának kellett jönnie, hogy végre megli szulják Magyarországot is haladásának és fejlődésének ke-

rékkelőjétől: Tisza István korrupt uralmától. Három esztendő guilkos és romboló munkája kellett ahhoz hogy végre a legfelsőbb helyen is megértés találjon Magyarországot millióinak sóvárgó vágyakozása egy olyan politikai rendszer után, amely végre biztosítani tudja, nemcsak a kiváltságos osztályok, de a magyar nép összességének tisztességes megélhetését és boldogulását is.

Új rendszer jött. Nem hazugságokkal és csendőrszuro nyokra épített hatalommal, hanem a magyar nép millióinak óhajlására. Új kormány jött nem többel és nem kevesebb, mint azzal a hittel, amely hit mindannyiunké: megte remíteni a demokratikus, új Magyarországot. Ez a programja az Esterházy kormányának, ebben a programmban támogatják őt azok a milliók, akik így akarták, hogy legyen. A kormánynak tehát nincs mitől tartania. De előbb el kell takarítania a korhadt, penészes romokat, hogy aztán megkezdődhessen az újja építés nagy és hatalmas munkája. Addig félmunka amit végez. A mai idők pedig nem tűnnek meg félmunkát. De nem tűri meg az ország jövője sem, amely Tiszáék hét esztendő romboló munkája után, komoly, tiszta és gerinces munkára kíváncsi, amely biztosíthatja fejlődését, biztosíthatja megélhetését és elviszi arra az országot, amerre ezer bajából és vergőetéséből ki jutnat arra az útra, amelyen egyszer már igazán megte lálja helyét. Ne a romokból építsük újjá Magyarországot hanem azokból és azokkal, akik dolgoznak érte és miatta. A politika halottjait leltámasztgatni estoba és hiábavaló kísérlet, vannak még itt élők, akik élni és dolgozni akarnak.

A politikai helyzet

Tisza, reméljük: utoljára: nagy kirekesztést rendezett a választójogi reform ellen. A munkapárti rendszernek, a Tisza uralemnak azt a legbiztosabb elleneserét, azt a legyőzhetetlen elleneségét — a választójogot — támaszta féltelen dühvel. A Károlykereszteseket egyszerűen „gyermeknek” nek nevelte, akikből az ő aggódó lelke rettenetesen félt az ország jövődjét. A jövődjé Magyarországtól félt az országot. Csakugyan jó lesz, ha — miként szívbeli vágyja hirdeti — kivés egy kicsit a frontra és megvési ezeket a „gyermekeket” a lövésárkban. De jó késszél, úgy hogy a lövésárkba is láthasson, amely neki teljesen ismeretlen.

De nézze meg azokat a huszonkilencéveseket is, akik férfiorok hajnalán megöszültek, de akiket ő még ma sem tart elég érettnek arra, hogy választójogot gyakorolhassanak. Ugyan mondja el nekik, hogy őket a „nemzet veszedelmének” tartja. Mondja el nekik, hogy katonáink jék voltak, de nem jék szavazópolgároknak. És kérdezze meg tőlük, mit tartanak Tisza István eszedes urrél, aki nem úgy vesényel:

— Előre fiúk! hanem így:

— Hátra gyerekek!

És ha majd látja, mint bukik a Károlykeresztes „gyerek” páholytalan sereával a volhyniai homokba, a doberdói éles sziklák közé: gondoljon ezekre, amiket a nagy háború idején a képviselőházban elmondott.

Azán jöjjen haza és majd az ősszel akadályozza meg, hogy azok a bősök, akik még megmaradnak, intézői lehessenek hasájuk sereának. És akkor véglegesen kiáltjuk róla a biszmyitványt, hogy ridegebb szívű embert, a haladástól jobban ítélő államférfit, a kor szavával szem en siketebb politikust nem termelt a világ egyetlen téja sem.

A békétől éppen olyan ludbörön lesz a háta Tisza István próféta, mint a választójogtól. Akármelyiket említtik, megrészkedik és dühbe gurul, mert mind a kettő „nemzeti munkapárti veszedelem”.

Ráfogja a béke hirdetésre, hogy mindenzáron való békét akarnak. A nagy Igasmondó!

Mi pedig azt kérdezzük Tisza Istvántól: akarja-e, meri-e hir-

detni a mindenzáron való békét?

A béke hirdetői nem fogadják fel napidíjra mahaneakat, hogy a béke mellett kabonzenés hangulatot csináljanak. Ez a hangulat önmagában hédit. Nem mindenzáron való béke az, amit akarnak, hanem a le nem győzött ellentétek meggyőzésére alapuló béke. Nem köpönyeg az, amely alatt be akarjuk magunkat lepni a magyar nép bízalmába. hanem vátorszá, amelyre a magyar nép bízalma ad jogot. A magyar nép békét akar s ezt nagyon jól tudja Tisza István gróf: az ő pártgy-minisztere áraztatta el az országot békeplakátokkal, békeplakátokkal bízattván a népet a hadi-kölesen jegyzőre. Anért tette ezt, meri tudta, hogy a béke — nép hangulat. És volt az a lepel, a mellyel be akarták lepni magukat a magyar nép bízalmába, lepel: mert nem akarták, csak hirdetés: a békét.

Valasz

Farkas József urnak,
Mako város volt polgármesterének

Tisztelt Barátom!

A „Makói Független Újság”-nak f. hó 12 én megjelent számában megjelenteltől azaz, hogy nyílt levelet írtél nekem, amelyben egyrészt szerény személyem multbani érdemeit tubbecsalve, sokkal nagyobb feladatok jel jelítésére véltél hivataltnak, mint azt gyenge erőim megengedék, másrészt pedig kárhözváltad Makó város államé választmányának legutóbbi ülésén lefoglalt azon álláspontomat, amely a napi politikának a város képviselőtestületnek tárgyalásukba való közrészét előlta.

Engedd meg, tisztelt Barátom, hogy megjelenteltől szeráidat meg kérszve, egynehány szóval azokra reflektáljak:

Későletűknek sok hibája köztül szerény meggyőződésom szerint egyike a legnagyobbaknak éppen az, hogy minden vonatkozásban naturálva van a napi politikával. Későletű szerep, későletű tevékenység ál sem képviselhető nálunka politikai szerep politikai tevékenység, aminek természetes következménye, hogy azok, akik akár kőhivatalt, akár társadalmi állásuknál fogva későletűnk iránt nyitására vannak hivatalva, bármily jelentékeny emberek legyenek is

éppen azért, mert „emberek”, nem tudnak szabadulni a bennük énkéntől és működő érzelmekből, melyek között a pártpolitikai elfogultság talán a legelőnyösebb helyet foglalja el. Nagyon szerencsésnek találom éppen azért magyar közjogunk azon intézkedését, amely a községektől a csak köztársasági renddel tanácsos városoktól is — minden politikai hatáskört megtagad, annál nagyobb politikai jogokat biztosítván a törvényhatóságoknak. És a mi tényleg közjogunk határaitól intézkedése a éppen azért kell megfelelően csodálkozzam azon, tisztelt Barátom, hogy Te, aki törvénytudó és törvénytisztelő ember vagy, a város polgármesteri székében — nejt szavaidnál érve — „minden aktuális politikai kérdést megvitattál és ha helyénvaló delegáltak találod, megvitattál végül a város képviselőtestülete elé be is terjesztetted.” Nem volt még ekkoriban az időben — már koromnál fogva sem — a közügyekbe befolyás, de megfelelően csodálkozzam azon, hogy Te, tisztelt Barátom, polgármesteri hivatalodat annyira félreértetted a csodálkozzam kell felügyel hatóságok, amely a félreértés elcsúszására megfelelő erővel nem intézkedett.

De ha már mindent megtettél, a mindent felelős hatóságod elvétele, engedő meg, hogy ne kövessék ezen az úton, amelyet lelküismeretese előtt akkor sem tudnék megindokolni, ha törvényesen meg is lehettem. Nincs olyan helyesen felfogott érdek, amely est kívánatosá tenné, amikor a város községe egyrészt országgyűlési képviselő választásában, másrészt képviselő útján a vármegye törvényhatósági bizottságában, a szűkebb politikai jogokkal felruházott testületben kell érvenyt szeresni a maga politikai álláspontjának. Nincs semmi szükség arra, hogy a város adminisztratív testületében a napi politika a községeket mind azokról a kérdésekről, amelyek existenciájukat a legelőnyösebb módon érdeklik, elterelje, csak azért, hogy újabb téplálékkal szolgáljon a napi politika morbus hungaricusának. S ha ismerem például akarom látni. Magad előtt tisztelt Barátom, úgy néz meg bármely törvényhatóság bizottsági gyűlését. Mit végső ott a politika? Kijelentette a községeket irányító érdeklődést. Nem lehet előjelleget senkinek, aki a város jól felfogott érdekeit szívén hordja, hogy azt a ismerő eredményt a város képviselőtestületi tervébe is állítsa a ha igazi eredmény akarunk és irányban munkálkodni, úgy az csakis úgy is lehetősége, hogy a községek adminisztrációját továbbra is megővve minden politikától, azon legyenek, miniszter a törvényhatóság politikai jogait intézményesen is a törvényhatóság oly szervezeti háttérrel, amely nem bír községeket hatáskörrel, vagyis a politika a községek a törvényhatóságoknál szigorúan elkülönítettek. És meggyőződésem szerint a köz-

nek jól felfogott érdeke:

Nem ellentétes ez a felfogásom az az általánosan is hivatkozott kívánalommal, amely röviden az az ismeret hatáskör tagadásának mondat, mely kívánalom teljes mértékben való érvényesülése bizonyos — jelen keretek közt nem részletezhető — kaudákat követő feltétel nélkül eredményesen járulhatna hozzá a községek produktívitásának emeléséhez.

Végül, tisztelt Barátom, engedő meg, hogy közelebbem teljesítésemben a Tiszódel ellentétes álláspontot foglaljam el, amelyet a város állandó választmányára előtt ki fejttem annál is inkább közelebbem ségemenek tartottam, mert mint a

választójege szűkebb körű kiterjesztésének meggyőződésem, hiszen hiva annál ésszerűbből lehettem meggyőződésben közelebbemnek elgötter, amikor nemcsak általánosan minden politikai kérdésnek mellőzéseért szólítottam sikra, ha nem éppen olyan állásfoglalás irányára jutásának mellőzését követtem, mely állásfoglalás egyébként szembe meggyőződésem teljes erőjével találkozott.

Megkülönböztetett tisztelettel nyilváníttam mellet

Maké, 1917. július 14.

köszönettel hived

ECKHARDT VILMOS.

Borzalmas apagyilkosság.

Meggyilkolták a leányait és a felesége

Mészáros István temerini fannyal gazdát a felesége és két leánya babilialis kegyetlen séggel megfojtatták.

A temerini tragédia részleteiről a temerini tudósítók a következőket jelentik.

Mészáros Istváné a múlt csütörtökön délután kisirt szemekkel jelent meg a temerini csendőrség és elírta, hogy a férje öngyilkos lett. Lőrinc nevű fia reggel 8 órákor a tanya istállójában a mestergerendán lógva halva találta. Előadta, hogy férje többször mondta családjának:

— Meglássátok, még találakasziom magam!

Kiss József csendőrmester aki nyomban gyanút fogott, megkérdezte Mészárosné, hogy miért ilyen későn jelent az öngyilkosságot?

— Nagyon félttem jelenteni — volt az ilyen válasza.

Kiss József csendőrmester egy csendőrszállásával azonnal kiment a Mészáros tanyára. Az udvaron fehér lepedővel letakarva feküdt holtan Mészáros István. A szűkebb körű teljesen rendben, a megmegevedett kezei mintha meglettek volna mosva. Jobban megvizsgálták és felfedezték, hogy a hullán több karcolás

és horzsolás van.

A csendőrmester azonnal megállapította, hogy az öngyilkosság teljesen kizárt. Mészáros István nem érhet fel a mestergerendát és a zúzódások a helytől is bizonyítják, hogy erőszakos kézzel pusztították el.

Kiss csendőrmester Mészárosné és két lányát bekísérte a község házára, ahol — mivel már hiába lett volna a tagadás — elismerték, hogy Mészáros István, aki a feleségét baltával megtámadta és agyag akarta ütni, ők ölték meg.

Mészáros Júlia, aki már elmúlt 18 éves, a csendőrök előtt a következőket vallotta:

— Édesapánk rosszul bánt az anyákkal, állandán ütötte őt és a testvéreimet is.

Többször elzavarta őket a tanyáról és lányairól úgy beszélt, hogy kiégett a szemük szegényletünkben.

Előadta, hogy 4 én délután az aratásnál Erzsébet azzal állt elő, anyjakkal megállapodtak, hogy éjszaka, ha édes apjuk elalszik, kötéllal megölik. Az anyjuk hurkot vet az apjuk nyakába, az ablakon át kidobja a kötelet, amelyet kívülről addig fognak kuzni, a míg el nem fullad.

Varga János és Mária nem mentek bele a tervbe. Megmondták Erzsébetnek, ha ilyeneket forral, fejelentik.

Ez az apjuk ismét kinevzte a családját, Lőrincet véresre verte és anyját elzavarta a háztól, aki csak másnap reggel tért haza. 8 órákor a nyílt folyosón reggeliztek. Mészáros István bement a szobába és külön elte a frustókat.

Erzsi bejelentette hogy megkérdezi az öregtől, mi a szándéka és ha el akarja zavarni hurkot vet a nyakába és végez vele. Erzsi férje és Mária újból lebeszéltek. Negyedóra múlva Mészáros István haragosan jött ki a szobából. Erzsi elébe állt és rázúgott, hogy igaz e, hogy más asszonyt akar házába venni?

— Te apáddal szemben merz szállni, nem félsz tőlem! — Kibált rá az öreg és egy baltát kapott a kezébe.

Varga a jelenet elől elszaladt, Mária pedig kikapta a baltát az apja kezéből és a sógora után futott.

A három nő hétérmunkája.

Erzsi most mekiesett az öregnek, az anyjuk is bejött és nagyon dulakodtak az öreggel. Előkerült a kötél, a melyből Erzsi hurkot csinált és apja nyakába akarta vetni. Dulakodás közben a kötél leest Mészáros fejéről, de ismerél rávetették a hurkot. A boldegtalan ember összehuzta a nyakát, Erzsi felütötte az állát és anyja a fület ráncigálta, míg végül megszorították a hurkot az öreg nyaka körül, aki hanyat esett és könnyörgött, hogy ne bánták.

— Az anyád istenedet, most végzünk veled — ordította vadul Erzsi és rátérdelt az apja nyakára. Az anyjuk pedig a mellére állt és úgy huzták a kötelet teljes erővel. Össze vissza vontolták a földön az öreg Mészáros.

Varga Jánosné beismerete a

Ablakredőnyök önműködővel

minden nagyságban kaphatók Falhagi-öregé

szörnyű tettet és azazal védekezett, hogy nővérei becsülete akarta megvédeni, akiket apja állandóan becsmérelt.

A csendőrség kikérdezte a tanyai szomszédokat. Egyértelműen azt vallották, hogy Mészáros István izsakos, kártyás ember volt. Mészáros Istváné ellenben jórava ó aszszony, aki mivel a férje nem engedte iskolába a gyermekeit maga tanította őket írni és olvasni. A gazdaságot rendszerint tartotta. Sokszor perpatvar volt a háznál, úgy hogy a veszekedés lármája a harmadik tanyára is elhallatszott.

Urania színház

Vasárnap, július 15 én

A huszárvirtus

3 felvonásos vigjáték.

Vasárnap ezennel csak egy előadást tartunk. Előadások kezdése este fél 9 órákor.

Gazdák!

Tűzkár ellen búzát, árpát, szalmát és mindenféle takarmány biztosítását a legelőnyösebben és legolcsóbban a Hazai Biztosító Társaságnál köthetik meg. Általánybiztosító — és betörés — lopás és más biztosítások felvételnek. Na pont a kora reggeltől késő estig fogadja a biztosító feleket.

Munkácsi Mihály

Kossuth utca 10. szám. alatt.

Hazafias.

Kossuth utcán (220 régi) 11 új számú ház, mely 4 szobát, 2 konyhát, 2 kamrát, 1 nagy magtárt, 2 istállót, 2 színt foglal magában, egy nagy kotarkával, szép kévezett udvarral egy uri lakásnak, mint gazdálkodóknak egy aránt alkalmas, érdeklőre eladó és azonnal elfoglalható.

Értekezhető vasárnapokon: HEGYI ENDRE tulajdonossal a helyszínen, köznapokon pedig Hajnal utca 4 szám alatti; H. Kovács Jánosnal.

NAPI HIREK

— Rendkívüli közgyűlés a vármegyén. Csanád vármegye törvényhatósági bizottság a 21. évi rendkívüli közgyűlését. A közgyűlésnek rövid két tárgya van. Az egyik Markovics Manó dr. főispán lemondása, a másik Jisth János dr. főispáná történet kinevezése s ezzel kapcsolatban a főispáni instelláció ügyében történő intézkedések. Ez az amit Makó és Csanád megye közönsége élénken vár, mert őszintén várja már mikor jön tényleg közénk a mi nagyon várt, szeretett főispánunk.

— A maresi hid műtanrendőri bejárása. Julius hó 17. én lesz. Ekkor jelennek meg az Acsev részéről azok, akik az új hid helyét kijelölik. Ezen a műtanrendőri bejárásán Makó városát a polgármester, a főügyész főmérnök s még más bizottsági tagok vesznek részt. Így biztosan részt vesznek majd Dózsa Sámuel dr. Mágori Sámuel, Csorba János, Krausz A. H. akik mindig és mindenkor körülhatárolt elmenték a hid átadását. Reméljük, hogy a hid átadásától nem is lesz szamá. Most már csak az a fő, hogy a műtanrendőri bejárásánál Makó képviselői arra törekedjenek, hogy az új Maresi hid sehol át ne szelje a makói forgalmi utat, mert ezzel megint oda lyukadunk ki, amittől annyira irigyünk, hogy a vasut állandóan akadályos lenne a forgalomnak. Erre na gyon vigyázzanak 17. évi makói érdekek képviselői.

— Léárverés a lékorházban. Vasárnap reggel 8 órákor a makói lékorházban léárverés lesz. A lévásáron csakis azok vehetnek részt, kik a hatóságtól igazolványt nyertek.

— A huszárvirtus című nagy szerű vigjáték kerül bemutatásra az Urania-ba.

— Olcsó téli cipők kaphatók maig a készlet tart (női kalapok beszerzési árban), WEISZMANN MALVIN kalaptermében. Telefon 174 szám.

— Ertesítés. Szives tudomására hozzuk, a tisztelt közönségnek, hogy a főtéri három gyógyszerértékesítő, a mai vasárnap délután 1 órától hétfő reggel fél 8 óráig

Sándor Zsigmond megígátja ki a gyógyszereket. Délőtt azonban mind a három gyógyszerértékesítő.

Kiadó a Dálen levő 4 fertály tanföldem a rajta levő tanyával s összes épületekkel f. év október hó 1-től több évre gazdasági vetemény, vagy esetleg hagyma alá. Értekezni lehet az alólírottánál az újjvárosi református paróchián

Bereczky László
református lelkész.

Kiadó föld.

Pusztán 9 szám alatt **KISS FERENC** kiadja a pusztán levő 30 hold földjét kaszáló és szántóföldnek. Békoson pedig 11 és fél köblös földemet vetemény alá adom ki. Értekezni lehet a fenti szám alatt.

Ház- és földeladás

Az uri Kasziné mellett levő házam és az Almási utcán az értési kúttal szembe 46 sz. házam, és az ó kortyagóban levő 3 napos emőllő földem eladó. Értekezni:

Nagy Istvánnal,
Kossuth szobor mellett.

Tűz

és villámcsapások által okozott károk ellen a nap bármely szakában biztosításra szemes gabonát már keresztekbe vagy aszfaltba rakva, általános biztosításokat és betöréscs-lopás elleni biztosításokat felveszek Szikszai (vöröskőr) utca 43. sz. alatti házamnál. Kérve b. pártfogását a tisztelt gazdálkodó közönségnek, tisztelettel

Galamb János

A Magyar-Francia rt. ügynöke

Kiadó föld.

A főtéri utcán 20 katonatárs hold föld, hagyma alá kiadó. Értekezni lehet:

Os Kics Istvánnal

Hédervári-utca 10 szám alatt. Ugyanott három katasztrális hold föld eladó.

Hirdetések felvételnek.

Szt. László Püspök-Fürdő

Nagyvárad mellett

Fürdőüzem teljes!

Könes héviz források természetes forrása 42°C, könes hőforrásait már 300 év óta használják kámuratos gyógyhatással köszvényosuz, csontbajok, női betegségek és más fájdalmas betegségek ellen.

500 holdas feyberőd közvetlen a virágos park mellett. — Vilányvilágítás és egész telepen és az összes mezőkben. Nagy szabású nyári medence 25°C folyton befolyó forrásvízzel, uszítás, napfürdő, hemokkúra. Fürdőszemélyzet küld az igazgatóság:

Közzük Alajos, a fürdő helyőre.

Keresek november elsejére egy magányos lakást. Cim megtudható a kiadóhivatalba

A gazdaközönség ügyelmébe! A haditormény réssar. társ. réssére gabona bevérsárlást ez évben is folytatom.

Iritz Nándor
megbísnott.

Eladó szőlőföld.

Szellőrincon 180 kadrát gyümölcsös föld Szalárdi József szomszédságában E L A D Ó. Értekezni lehet:

Özv. Váci Józsefneval
Vásárhelyi utca 16 szám a.

Kiadó föld.

Szegedi réten Püspök határára megy végül Czavalinga Antal és Koncz Sándor szomszédságában 7 köblös föld hagyma alá kiadó. Értekezni lehet!

Tóth Mátyásneval

Vasadi utca 3 szám alatt.

Kiadó földek.

A főtéri utcán 8 fertály tanföld, tanyával együtt együtli házasodásba kiadó, ugyanígy a főtéri utcán több 8 fertály tanföld házasodásba kiadó. Értekezni lehet Békoson utca 12 szám alatt. Ugyanott három hold eladó.

Haszonbérbe kiadó

Özv. Patai Istvánnal Makó utca 48 szám alatt Békoson

9 hold föld, tanyával együtt.

Miközben egy járnádó hagyma alá haszonbérbe kiadó.

Értekezni lehet: a fenti szin alatt

